

Warszawa, dnia 15 grudnia 2020 r.

Posłowie na Sejm RP:

Jacek Protas

Marek Sowa

Monika Wielichowska

Adres do korespondencji:

ul. Wiejska 4/6/8

00-489 Warszawa

**Najwyższa Izba Kontroli
Ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa**

Wniosek o przeprowadzenie kontroli

Działając na podstawie art. 2, 3, 5, 6 oraz 28a ust. 2 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2020 r. poz. 1200), wnosimy o przeprowadzenie doraźnej kontroli w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Komisji do spraw Wsparcia Jednostek Samorządu Terytorialnego oraz innych, właściwych jednostkach administracji rządowej w zakresie legalności, gospodarności, celowości oraz rzetelności powstania oraz funkcjonowania Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (dalej również: Fundusz), w szczególności dokonania kontroli:

1. Trybu przyznawania środków finansowych z Funduszu oraz jego funkcjonowania;
2. Sposoby wyboru jednostek i podmiotów, które otrzymały środki finansowe oraz którym odmówiono wsparcia w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, w szczególności w zakresie ustalenia kryteriów, którymi kierowano się w procedurze przyznawania promes w ramach Funduszu;
3. Sposobu oceny wniosków oraz treści rekomendacji przekazanych Prezesowi Rady Ministrów przez Komisję do spraw Wsparcia Jednostek Samorządu Terytorialnego w zakresie wysokości przyznawanych środków poszczególnym wnioskodawcom;
4. Daty rozpoczęcia naboru przyjmowania wniosków o przyznanie wypłat oraz terminu, w którym wnioskodawcom przekazano zasady ubiegania się o wypłaty z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. Wnosimy niniejszym o ustalenie, czy wszystkie jednostki samorządu terytorialnego zostały poinformowane

w jednakowym terminie o rozpoczęciu naboru oraz zasadach wypłat środków w ramach w/w Funduszu.

UZASADNIENIE

Działając na podstawie art. 65 ust. 28 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, 695, 1086 i 1262) Rada Ministrów podjęła uchwałę nr 102 w sprawie wsparcia na realizację zadań inwestycyjnych przez jednostki samorządu terytorialnego (dalej również: Uchwała).

Zgodnie z treścią §2 Uchwały środki Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 przeznacza się na wsparcie, w postaci środków finansowych jednostek samorządu terytorialnego, które zwane są dofinansowaniem ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. Dodatkowo na podstawie §12 wskazany przez Prezesa Rady Ministrów dysponent lub minister kierujący określonym działem administracji rządowej przekazuje środki na rachunki bankowe wojewodów celem wypłaty środków w ramach Funduszu. Brzmienie przepisów Uchwały może budzić wątpliwości. Uchwałodawca nie określa wprost, czy dysponenti lub ministrowie kierujący określonym działem administracji rządowej wspomniane środki mają wypłacać z części budżetu, którego są dysponentem, czy ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Taki mechanizm może rodzić wątpliwości natury formalnej oraz proceduralnej, pozwalając na uznaniowe przyznawanie środków z różnych części budżetowych.

Dodatkowo w uchwale zapisano niejasne kryteria oceny wniosków kierowanych przez jednostki samorządu terytorialnego do Komisji do spraw Wsparcia Jednostek Samorządu Terytorialnego. Zgodnie z treścią §10 Komisja przy ocenie wniosków bierze się pod uwagę nieostre wymagania takie jak np. kompleksowość planowanych inwestycji.

Środki wypłacane z Funduszu i sposób ich przyznawania od początku budzi poważne wątpliwości. Pierwsza transza wypłat przyznawana była w kontrowersyjnych

okolicznościach, w trakcie organizowanych przez Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego wieców politycznych przy okazji i w dziwnym zbiegu z kampanią wyborczą kandydata na Prezydenta RP Andrzeja Dudy. Wówczas premier wręczał samorządowcom, zazwyczaj związanym z partią Prawo i Sprawiedliwość, wielkie tekturowe bony, na których wypisane były kwoty dotacji otrzymywanych przez daną jednostkę samorządu terytorialnego. Oczywiście korzystając z okazji zachwalał ówczesnego kandydata na Prezydenta RP Andrzeja Dudę.

Druga transza wypłat wzbudziła jeszcze większe kontrowersje. Okazało się, że po wyborach prezydenckich wypłaty środków nie trafią do samorządów sprawnie zarządzanych, ale przez krytyków polityki rządu Prawa i Sprawiedliwości. Tym samym, pomimo skierowaniu wielu wniosków o dofinansowanie inwestycji lokalnych, służących małym społecznościom, wsparcia nie otrzymały takie miejscowości jak np. Warszawa, Gdańsk, Wrocław, Poznań, Lublin. W czasie kryzysu gospodarczego wywołanego pandemią koronawirusa SARS-CoV-2 i choroby COVID-19 inwestycje lokalne, publiczne pełnią szczególną rolę w ochronie, utrzymaniu, a także tworzeniu nowych miejsc pracy. Doświadczenie Polski z poprzedniego kryzysu finansowego w latach 2007-2009, którego skutki zahamowały światową gospodarkę na kilka lat, pokazują, iż jest to jeden ze skuteczniejszych sposobów utrzymania wzrostu gospodarczego. Wówczas w okresie rządów Platformy Obywatelskiej udało się Polsce uniknąć negatywnych skutków załamania gospodarczego, a jednym z elementów strategii walki z kryzysem było wpompowanie miliardów złotych w inwestycje, które w dużej mierze były realizowane przez polskie przedsiębiorstwa (budowa oraz renowacja dróg publicznych, trakcji oraz dworców kolejowych, inwestycje związane z organizacją EURO 2012, szereg inwestycji lokalnych etc.).

Obecnie nie sposób odnieść wrażenia, że środki wypłacane w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych przyznawane są na podstawie kryteriów politycznych, subiektywnych, z pogwałceniem prawa do pełnej ścieżki odwołania wnioskodawców, naruszając zasadę równości uczestników życia publicznego. Niejasny cel przyznania

środków, brak transparentnej procedury rozpatrywania wniosków, konsekwentne odmawianie przyznania środków w miejscach, w których Polki i Polacy wyrażają swoje niezadowolenie z polityki rządu, stanowi jaskrawy przykład złego gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu państwa.

Wśród powszechnej opinii obywateli, a także niezależnych ekspertów panuje głębokie przekonanie, że działalność Funduszu jest niegospodarna i nierzetelna.

Najwyższa Izba Kontroli jest naczelnym organem kontroli państwowej, której zadaniem jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej, realizowana przez kontrolę działalności m.in. państwowych osób prawnych i innych państwowych jednostek organizacyjnych. NIK bada w szczególności wykonanie budżetu państwa oraz realizację ustaw i innych aktów prawnych w zakresie działalności finansowej, gospodarczej i organizacyjno-administracyjnej. Posiada zatem uprawnienia i środki służące wyjaśnieniu wszelkich wątpliwości związanych z funkcjonowaniem Funduszu.

Mając powyższe na uwadze wnosimy jak na wstępie.

Yacyn Potas
Monika Wiehichowska
Marek Sier
Jacek Kowalczyk